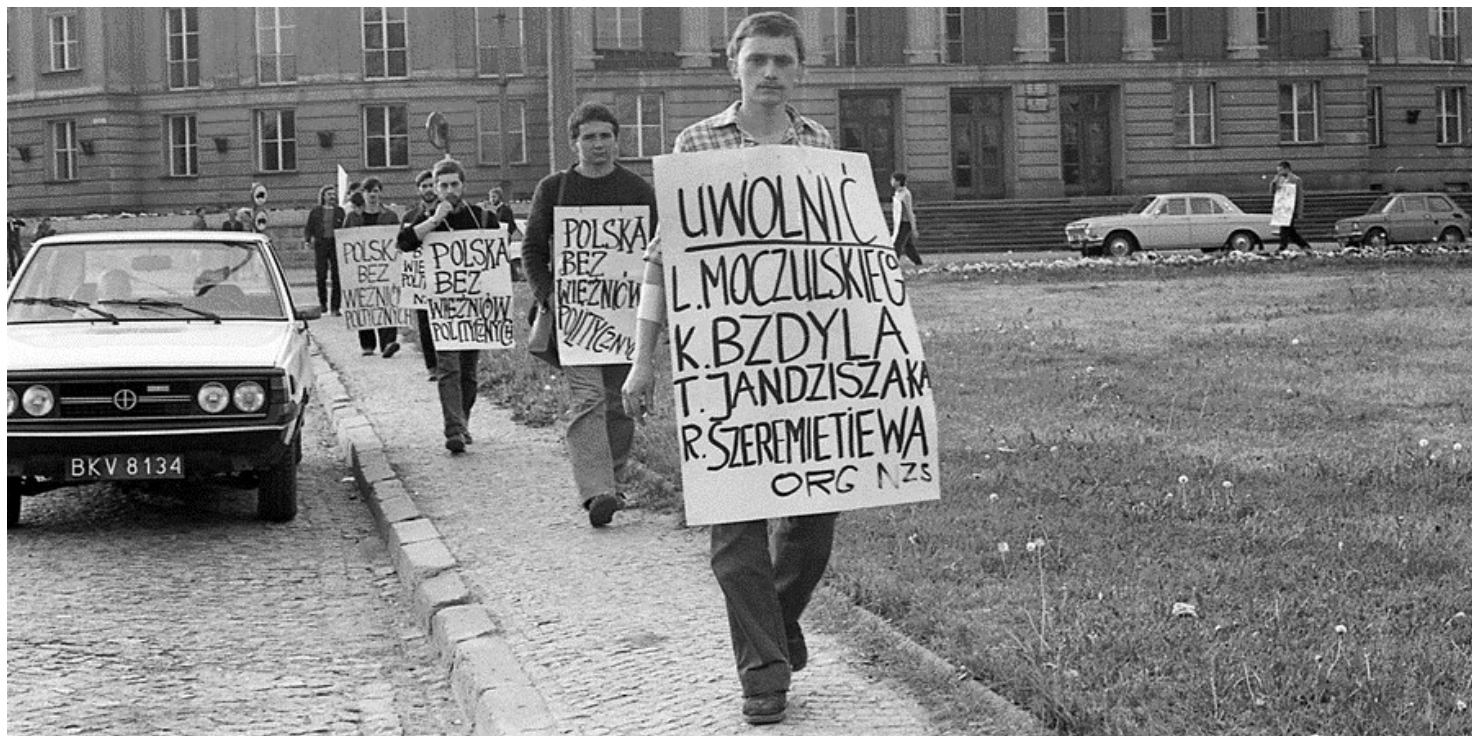

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/82382,Gazeta-Strajkowa-wydawnictwo-periodyczne-bialostockiego-NZ-S-u-w-roku-1981-Od-pow.html>

ARTYKUŁ

„Gazeta Strajkowa” wydawnictwo periodyczne białostockiego NZS-u w roku 1981. Od powołania do strajku...

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: BOŻENA KOSZEL-PLESKACZUK 15.06.2021

W związku z gdańskimi wydarzeniami, które miały miejsce w sierpniu 1980 r., w środowiskach akademickich rozpoczęto rozmowy dotyczące powołania

niezależnej, autonomicznej organizacji studenckiej. W efekcie, po licznych rozmowach, 17 lutego 1981 r. zarejestrowano Niezależne Zrzeszenie Studentów.

Nowo powstała organizacja zarówno założenia, jak i postulaty miała zbliżone do tych wysuwanych przez NSZZ „Solidarność”. Domagano się odstąpienia od represji stosowanych wobec opozycjonistów, zwolnienia więźniów politycznych, zniesienia cenzury, jednak w środowisku akademickim szczególnie mocno liczone na ustawę, która zapewni ośrodkom akademickim większą autonomię.

Grono redakcyjne pisma tworzyli studenci Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku, Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej, Akademii Medycznej oraz Politechniki Białostockiej. Dziennik informacyjny ukazywał się w czasie strajku studentów na przełomie listopada i grudnia 1981 r.

Jednocześnie wśród studentów rosło napięcie, a punktem zapalnym były samowolne i bezkarne działania rektora Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Radomiu. Zachowanie prof. dr. hab. Michała Hebdy wywołało protest. Wystosowano również żądanie do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Techniki o usunięcie go z piastowanego stanowiska. Wzrost niezadowolenia przyczynił się do wywołania jesienią 1981 r. strajków okupacyjnych w poszczególnych uczelniach. Głównym inicjatorem strajku było NZS. Akcja protestacyjna objęła swym zasięgiem także ośrodki akademickie Białostocczyzny.

Autor fotografii: Mirosław

Bujanowski

Geneza białostockiej „Gazety Strajkowej”

Podczas strajków organizowano spotkania z udziałem przedstawicieli kultury niezależnej bądź opozycji demokratycznej. Funkcjonowały także biblioteki z wydawnictwami drugiego obiegu, a NZS niezależnie od cenzury wydawał tzw. informatory strajkowe. Białostocki NZS publikował pismo pod tytułem „Gazeta Strajkowa”. Grono redakcyjne pisma tworzyli studenci Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku, Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej, Akademii Medycznej oraz Politechniki Białostockiej. Dziennik informacyjny ukazywał się w czasie trwania strajku studentów na przełomie listopada i grudnia 1981 r. W zespole redakcyjnym znaleźli się: Andrzej Ciszewski, Krzysztof Kubas, Grzegorz Kunowski, Andrzej Matysiak, Agnieszka Nowak, Marek Powichrowski oraz Jarosław Suska.

Zamieszczano informacje o działaniach „solidarnościowych”, o kolejnych uczelniach przyłączających się do strajku, wiadomości o sytuacji w zakładach pracy, komunikaty i apele, ogłoszenia NZS, poezję, a także treści o radykalnym charakterze.

Drukiem „Gazety Strajkowej” zajmowała się uczelniana poligrafia Filii Uniwersytetu Warszawskiego i Sekcja Wydawnicza Akademii Medycznej w Białymstoku. Pismo ukazywało się w nakładzie 200 egzemplarzy. Wydano 18 numerów w formacie A4 o objętości 2 stron. Odpowiedzialnymi za przygotowanie poszczególnych numerów pisma były organizacje studenckie NZS. Prace podzielono w następujący sposób: Filia Uniwersytetu Warszawskiego i Akademia Medyczna w Białymstoku (nr. 1-5, 13-15), Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna i Politechnika Białostocka (nr. 6/7-12), Filia Uniwersytetu Warszawskiego i Politechnika Białostocka (nr. 16-18). Treści, które publikowano na łamach pisma, były niejednokrotnie pozyskiwane z ośrodków NZS w kraju. Przepuszczalnie zdobywano je drogą telefoniczną, za pośrednictwem tzw. kurierów lub dzięki uczestnictwu w naradach Krajowej Komisji Koordynacyjnej NZS w Warszawie.

**Autor fotografii: Mirosław
Bujanowski**

Treści „Gazety Strajkowej”

Premierowy numer pisma ukazał się 24 listopada 1981 r. Na łamach „Gazety Strajkowej” prezentowano codzienny serwis strajkowy oraz materiały o charakterze politycznym. Treści obejmowały wydarzenia z kraju ważne z punktu widzenia strajkujących studentów. Zamieszczano informacje o działaniach „solidarnościowych”, o kolejnych uczelniach przyłączających się do strajku, wiadomości o sytuacji w zakładach pracy, komunikaty i apele, ogłoszenia NZS, poezję, a także treści o radykalnym charakterze. Przykładem reakcji środowiska „solidarnościowego” była treść dotycząca teleksu umieszczonego w piśmie z 28 listopada. Na wstępie użyto ostrych słów wymierzonych w rektora uczelni w Radomiu, a następnie w formie ostrzegawczej pisano:

„KZ „Solidarności” FSO przesłała na ręce komendanta WOSP K. Smolarkiewicza teleks, w którym solidaryzuje się ze strajkiem studentów, przestrzega przed konsekwencjami użycia jakiegokolwiek formy przemocy w stosunku do strajkujących studentów”.

Innym przykładem reakcji środowiska akademickiego na łamach dziennika wobec działań władz PRL były teksty autorstwa A. Ciszewskiego prezentujące radykalizm jego poglądów. Wyrażał w nich żądanie wolnych i demokratycznych wyborów do ciał przedstawicielskich. Piętnował brak możliwości wypracowania kompromisu z władzami oraz wskazywał na kontynuację walki aż do osiągnięcia wytyczonego celu.

Trudny do oszacowania jest zasięg „Gazety Strajkowej”. Najbardziej prawdopodobne wydaje się, że pismo krążyło między protestującymi przekazywane z rąk do rąk. Przypuszczać można jedynie, że w podobny sposób mogło ono docierać do innych ośrodków akademickich.

Czas, w którym ukazywała się „Gazeta Strajkowa” był trudny, jednak nie zabrakło w niej również treści satyrycznych. Poszczególne numery pisma były okraszone garstką twórczości o charakterze humorystycznym, chociażby wyśmiewających cenzurę.

Stałą częścią pisma stała się rubryka pt. „Gaz deMOkracji!”. Informacje tam zamieszczane dotyczyły zatrzymań studentów w poszczególnych regionach kraju (byli oni zatrzymywani przez funkcjonariuszy MO za rozwieszanie plakatów o treściach nawołujących do strajku). Opisy zatrzymań były dość szczegółowe, gdyż zawierały informacje o przebiegu aresztowania, użyciu siły czy gazu wobec osób biorących udział w akcji rozplakatowywania.

Autor fotografii: Mirosław

Bujanowski

Trudny do oszacowania jest zasięg „Gazety Strajkowej”. Najbardziej prawdopodobne wydaje się, że pismo krążyło między protestującymi na zasadzie przekazywania go z rąk do rąk. Przypuszczać można jedynie, że w

podobny sposób mogło ono docierać do innych ośrodków akademickich. Z pewnością natomiast można potwierdzić, iż zadaniem tego dziennika informacyjnego było motywowanie uczestników strajku.

Prezydium KKK NZS w Warszawie wydało 6 grudnia 1981 r. do strajkujących apel, w którym wskazywano na potrzebę zmiany obecnej formy strajku oraz zakończenie strajków okupacyjnych we wszystkich ośrodkach akademickich w kraju. 9 grudnia tr. w Poznaniu odbyła się KKK, na której podjęto decyzję o zmianie dotychczasowej formy protestu i wydano w związku z tym oświadczenie. W oświadczeniu podkreślano, że przyjęta forma protestu spełniła wyznaczony cel. Studenci opuścili budynki uczelni 11 grudnia przerywając akcję protestacyjną. Tego dnia ukazał się również ostatni numer pisma.

„Gazeta Strajkowa” była doskonałym dowodem na dobrą współpracę i integrację białostockiego NZS-u.

COFNIJ SIĘ